

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING YANGI KONSTITUTSIYASI- FUQAROLAR HUQUQ VA ERKINLIKLARINING KAFOLATI

Vaxobov Abbosbek Biloljon o'g'li
Farg'ona viloyati yuridik texnikumi o'quvchisi
Telefon: 943740660
abbosvoxobov64@gmail.com

Annotatsiya: mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasining yangi Konstitutsiyasi mamlakatning siyosiy tizimini modernizatsiya qilish va demokratik boshqaruvni rivojlantirishga qaratilganligi, mazkur Konstitutsiya mamlakatning demokratik rivojlanishiga mo'ljallangan bo'lib, qonun ustuvorligini mustahkamlash, inson huquqlarini himoya qilish va iqtisodiy o'sishga ko'maklashishni nazarda tutishi yuzasidan fikr-mulohazalar bayon qilingan.

Kalit so'zlar: demokratiya, demokratik davlat, hokimiyat, qonun, konstitutsiya, inson huquqlari, davlat tuzumi, siyosiy tizim, davlat suvereniteti, shaxsiy erkinlik, shaxsiy daxlsizlik huquqi, so'z erkinligi, din erkinligi, qonun oldida tenglik, ijtimoiy va iqtisodiy huquqlar, sud himoyasi huquqi, davlat boshqaruvida ishtirok etish huquqi

2023-yil 30-aprel kuni O'zbekiston xalqi o'z tarixida qat'iy burilish yasaydigan muhim hujjatni qabul qilish uchun ovoz berdi. Shu kuni mamlakatning yangi Konstitutsiyasini qabul qilish bo'yicha umumxalq referendumini o'tkazildi. Bu muhim tarixiy hujjat O'zbekistonning siyosiy tizimini modernizatsiya qilish va demokratik boshqaruvni rivojlantirishni nazarda tutadi. Mazkur Konstitutsiya mamlakatning demokratik rivojlanishiga qaratilgan bo'lib, qonun ustuvorligini mustahkamlash, inson huquqlarini himoya qilish va iqtisodiy o'sishga ko'maklashishga mo'ljallangan.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi mamlakatimizda eng yuqori huquqiy maqomga ega. Demak, u asosiy qonunchilik hujjati bo'lib, huquq- tartibot, davlatni tashkil etish asoslarini, fuqarolarning huquq va majburiyatlarini, shuningdek, davlat organlari faoliyatining tamoyillarini belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi o'z huquqiy maqomining bir qismi sifatida quyidagi xususiyatlarga ega:

1. Yuridik kuchi: Konstitutsiya bevosita ta'sir qiladi va O'zbekiston hududidagi barcha davlat hokimiyati organlari, fuqarolar va tashkilotlar tomonidan bajarilishi majburiydir.

2. Konstitutsiyaning ustunligi: barcha qonunlar va qoidalar Konstitutsiyaga muvofiq bo'lishi kerak. Agar normativ hujjat Konstitutsiyaga zid bo'lsa, u haqiqiy emas deb topilishi mumkin.

3. Konstitutsiyani himoya qilish: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi uning qoidalarini himoya qilish mexanizmlarini kafolatlaydi. Konstitutsiyaviy huquqlar buzilgan taqdirda fuqarolar o'z huquq va manfaatlarini himoya qilish uchun sudga yoki boshqa vakolatli organlarga murojaat qilish huquqiga ega.

4. Konstitutsiyaga o'zgartirishlar kiritish: Konstitutsiyaga o'zgartirishlar kiritish tartibi maxsus tartib bilan belgilanadi, bu odatda Konstitutsiyaga o'zgartirishlar yoki qayta ko'rib chiqishning maxsus tartibini nazarda tutadi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida bir qator asosiy tamoyillar va qadriyatlar belgilangan. Birinchidan, Konstitutsiyada O'zbekistonning mustaqilligi va suvereniteti prinsipi mustahkamlangan. U mamlakatni ichki va tashqi siyosatini belgilash huquqiga ega yuridik hujjat bo'lib, mamlakatning suveren davlat sifatidagi maqomini belgilaydi. Ikkinchidan, Konstitutsiya demokratik tamoyillarni tan oladi va hokimiyatlarning bo'linishi, davlat mas'uliyati, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish tamoyillariga asoslangan davlat tuzilmalarini o'rnatadi. Uchinchidan, Konstitutsiyada qonun ustuvorligi prinsipi alohida ta'kidlangan, bunda qonun oliy norma hisoblanadi, davlat organlari va fuqarolar qonunga muvofiq harakat qilishga majburdirlar. U fuqarolarning huquq va erkinliklariga rioya etilishini, sud hokimiyatining mustaqilligini kafolatlaydi. To'rtinchidan, Konstitutsiya inson qadr-qimmatini hurmat qilish va himoya qilish tamoyilini belgilaydi. U barcha fuqarolarning qonun oldida tengligini e'tirof etadi va irqi, jinsi, millati, dini, tili, e'tiqodi va boshqa belgilariga ko'ra har qanday kamsitishlarni taqiqlaydi. Beshinchidan Konstitutsiya ijtimoiy adolat tamoyilini qo'llab-quvvatlab, ijtimoiy farovonlikni, teng imkoniyatlarni ta'minlash, fuqarolarning mehnat va ijtimoiy huquqlarini himoya qilish zarurligini e'tirof etadi. Oltinchidan, Konstitutsiya fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, fuqarolik ongini shakllantirish va qarorlar qabul qilishda fuqarolar ishtirokida jamoat tashkilotlari va institutlarining rolini kuchaytirishni qo'llab-quvvatlaydi. Yettinchidan, Konstitutsiya xalqaro hamkorlik va xalqaro majburiyatlarga rioya qilish muhimligini tan oladi, boshqa davlatlar va xalqaro tashkilotlar bilan do'stona munosabatlarni rivojlantirish tamoyillarini belgilaydi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida fuqarolarning asosiy huquq va erkinliklari kafolatlangan. Mana ulardan ba'zilari:

Fuqarolar yashash, erkinlik va shaxsiy daxlsizlik huquqiga ega. Ular qonuniy asoslarsiz o'zboshimchalik bilan hibsga olinishi, hibsga olinishi yoki qamoqqa olinishi

mumkin emas. Har bir fuqaro o'z fikri, g'oyalari va e'tiqodlarini erkin ifoda etish huquqiga ega. Matbuot, so'z, axborot, internet va boshqa ommaviy axborot vositalari erkinligi ham tan olinadi va himoya qilinadi. Shuningdek, Konstitutsiyada fuqarolarning e'tiqod erkinligi huquqi mustahkamlangan. Konstitutsiya barcha diniy tashkilotlarning qonun oldida tengligini kafolatlaydi va diniy e'tiqodni erkin e'tiqod qilish huquqini himoya qiladi. Konstitutsiya barcha fuqarolarning qonun oldida tengligini kafolatlaydi va irqi, jinsi, millatiga ko'ra har qanday kamsitishlarni taqiqlaydi. , dini, tili, e'tiqodi va boshqa xususiyatlari. Konstitutsiyada fuqarolarning ijtimoiy himoyalani, sog'liqni saqlash, ta'lim olish, uy-joy va mehnat qilish huquqi e'tirof etilgan. U davlatni fuqarolarning farovonligini oshirish va ularning ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish uchun shart-sharoitlar yaratishga majbur qiladi. Konstitutsiyaviy normalarga muvofiq fuqarolar sud himoyasiga va adolatli sudlov huquqiga ega. Konstitutsiya sud hokimiyatining mustaqilligini va sudlar oldida tengligini kafolatlaydi. Shu bilan birga Konstitutsiya fuqarolarning davlat ishlarini boshqarishda ishtirok etish va ularning manfaatlariga daxldor qarorlar qabul qilish huquqini tan oladi. Fuqarolar ishtiroki mexanizmlarini, jumladan, saylovlar va referendumlarni belgilab beradi.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida belgilab berilgan ushbu tamoyil va qadriyatlar davlatni tashkil etish, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, demokratiyani rivojlantirish, ijtimoiy adolatni ta'minlashning asosidir. Ular mamlakatni rivojlantirish va boshqarishda rahbarlik qiladigan asosiy qadriyatlar va ideallarni aks ettiradi. Aytish joizki, yuqorida keltirilgan faktlar O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida mustahkamlab qo'yilgan huquq va erkinliklarning bir qismi, xolos. Konstitutsiyada fuqarolarning ushbu huquq va erkinliklarini himoya qilishni ta'minlaydigan hamda ularga rioya etilishini kafolatlaydigan mexanizm va institutlar ham belgilangan.

Foydalanilgan manbalar

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. – <https://lex.uz/docs/6445145>
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy Sudining qarori: “O'zbekiston Respublikasi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi qonunchilik palatasining “O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy Qonuni loyihasi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi referendumini o'tkazish haqida”gi qarorining (ilovasi bilan) O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasiga muvofiqligini aniqlash to'g'risidagi ish yuzasidan” – <https://lex.uz/ru/docs/-6405731>

3. Yangi O'zbekistonning Yangi Konstitutsiyasi xalqimiz muallifligida yaratiladi – <https://constitution.uz/>
4. Yangi O'zbekistonda yangi tahrirdagi Konstitutsiya – <https://iiu.uz/oz/news/2092>
5. Yangi o'zbekistonning yangi Konstitutsiyasi! – <http://marifat-ziyo.uz/articles/constitution16>

